

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5 stycznia 2022 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. po rozpatrzeniu wniosku z dnia 20 grudnia 2021 r. odmówił S. J. ponownego ustalenia wysokości emerytury.

W uzasadnieniu wskazanego stanowiska podniesiono, iż zgodnie z art. 24 ustawy emerytalnej, ubezpieczonemu urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948 r. emerytura przysługuje po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego co najmniej 67 lat dla mężczyzn; ponadto zgodnie z art. 24 a ust. 1 ustawy emerytalnej emeryturę, o której mowa w art. 24 przyznaje się z urzędu zamiast renty z tytułu niezdolności pracy osobie, która osiągnęła wiek uprawniający do tej emerytury oraz podlegała ubezpieczeniu społecznemu albo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym; emerytura na podstawie opisanego przepisu dla osoby pobierającej rentę z tytułu niezdolności do pracy może być przyznana wówczas gdy osoba ta najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca, w którym ukończyła wiek emerytalny, tj. 67 lat dla mężczyzn, zgłosi wniosek o przyznanie tego świadczenia.

Z uwagi na fakt, że wiek 67 lat wnioskodawca ukończył 4 maja 2021, natomiast wniosek o emeryturę złożył 20 grudnia 2021, a zatem po miesiącu, w którym ukończył wiek 67 lat, brak podstaw prawnych do przyznania emerytury na podstawie art. 24 powołanej ustawy.

Organ wskazał, iż wyrokiem Sądu z dnia 5 sierpnia 2021 r. przyznano wnioskodawcy prawo do wycofania wniosku o emeryturę z dnia 8 kwietnia 2019 r., zaś na skutek realizacji przedmiotowego wyroku oraz zgodnie z art. 24 a przyznano wnioskodawcy emeryturę z urzędu od 4 maja 2021 zamiast renty z tytułu niezdolności do pracy. Wysokość emerytury z urzędu obliczono zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej.

/decyzja k. 8 akt ZUS/

S. J. odwołał się od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę i przyznanie emerytury zgodnie z wnioskiem - od grudnia 2021 r. W uzasadnieniu swego stanowiska wskazał, iż osoba mająca 67 lat sama decyduje o terminie przejścia na emeryturę. Wskazał, iż w roku 2021 r. również pracował, w związku z tym należy uwzględnić składki emerytalne za tę pracę; przejście na emeryturę to nie przymus lecz przywilej, więc miał prawo zdecydować o terminie przejścia na emeryturę. /odwołanie k. 3/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując argumentację podniesioną w zaskarżonej decyzji. /odpowiedź na odwołanie k. 6/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

S. J. urodził się (...), zaś od 1 grudnia 2011 r. miał przyznane prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na stałe. /bezsporne/

Decyzją z dnia 7 grudnia 2021 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. wykonał wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 5 sierpnia 2021 r. sygn. akt III AUa 110/21 a nadto przyznał z urzędu wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 4 maja 2021 r. tj. od daty nabycia uprawnień do emerytury od osiągnięcia wydłużonego wieku emerytalnego (67 lat), stwierdzając jednocześnie, że w związku z przyznaniem emerytury prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy ustaje z dniem 4 maja 2021 roku. /bezsporne/

W dniu 20 grudnia 2021 r. wnioskodawca złożył wniosek o emeryturę. /bezsporne wniosek k. 4/

W rozpoznaniu powyższego wniosku organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję. /decyzja k. 8 akt ZUS/

Powyższy stan faktyczny był niesporny między stronami. Spór sprowadzał się do rozpoznania kwestii prawnej z jaką datą wnioskodawca winien mieć ustalone prawo do emerytury.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego odwołanie wnioskodawcy nie zasługuje na uwzględnienie.

W myśl art.24 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 291 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a, 50e i 184.

Stosownie natomiast do treści art.25 ust.1 ustawy emerytalnej, podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art.24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Z kolei zgodnie z art.26 ust 1 ustawy emerytalnej, emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183. W ust. 2 wskazano, że wiek ubezpieczonego w dniu przejścia na emeryturę wyraża się w ukończonych latach i miesiącach. Średnie dalsze trwanie życia ustala się wspólnie dla mężczyzn i kobiet oraz wyraża się w miesiącach (ust. 3). Przy czym w ust. 4 i 5 wskazano, że tablice trwania życia ogłasza w formie komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" corocznie w terminie do dnia 31 marca Prezes Głównego Urzędu Statystycznego. Tablice, o których mowa w ust. 4, są podstawą przyznawania emerytur na wnioski zgłoszone od dnia 1 kwietnia do dnia 31 marca następnego roku kalendarzowego.

W myśl art. 116 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2020 poz 53 t.j.), postępowanie w sprawach świadczeń wszczynają na podstawie wniosku zainteresowanego, chyba że ustawa stanowi inaczej.

W świetle treści art.100 ust. 1 ustawy prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa, z zastrzeżeniem ust. 2.

Art.101a stanowi z kolei, iż prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy ustaje z dniem, od którego została przyznana emerytura z Funduszu.

Zgodnie zaś z art.129 ust.1 ustawy świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, z uwzględnieniem ust.2.

Niemniej jednak zgodnie z treścią art.24 a ust.1, 2 i 3 powołanej ustawy, **emeryturę**, o której mowa w art. 24, **przyznaje się z urzędu zamiast renty z tytułu niezdolności do pracy osobie, która osiągnęła wiek uprawniający do tej emerytury oraz podlegała ubezpieczeniu społecznemu albo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym**. Emeryturę przyznaje się **od dnia osiągnięcia przez rencistę wieku uprawniającego do emerytury**, a w przypadku gdy wypłata renty z tytułu niezdolności do pracy była wstrzymana - od dnia, od którego podjęto jej wypłatę. Emeryturę oblicza się zgodnie z art. 26, z uwzględnieniem ust. 4 i 5.

Przepis ten jest klarowny w swej treści i **rodzi obowiązek przyznania przez ZUS automatycznie z urzędu prawa do emerytury renciście od dnia osiągnięcia wieku emerytalnego, bez konieczności złożenia wniosku przez osobę uprawnioną**. Przepis ten nie daje osobie uprawnionej możliwości wyboru późniejszej daty, od jakiej emerytura zostanie przyznana – poprzez złożenie wniosku w późniejszym terminie – gdyż jest ona przyznawana z urzędu, od dnia osiągnięcia przez tę osobę powszechnego wieku emerytalnego. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2018 r., II UK 540/17 – LEX nr 2583836, III AUa 974/20 - wyrok SA Lublin

z dnia 18-03-2021, III AUa 866/16, Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 20 października 2016 r. LEX nr 2166481/

Uregulowania prawne zawarte w art.24a (w powiązaniu z art. 101a) ustawy o emeryturach i rentach stanowią zatem wyjątek od generalnej zasady wszczynania postępowania emerytalno-rentowego na wniosek, przewidując automatyzm w przyznaniu renciście prawa do emerytury z chwilą osiągnięcia przez niego powszechnego wieku emerytalnego. /por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 maja 2021 r., III AUa 354/19/

Obowiązujące przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. dla rencistów osiągających wiek emerytalny nakazują przyznanie z urzędu prawa do emerytury na dzień nabycia uprawnienia. /por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 28 czerwca 2017 r., III AUa 1533/16/

Od zasady określonej w art. 24a ust. 1 ustawy emerytalnej istnieje jeden wyjątek, który wprowadza przepis art. 24a ust. 2 tej ustawy, zgodnie z którym w przypadku wstrzymania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, emeryturę przyznaje się od dnia, od którego podjęto wypłatę renty. /por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 10 lutego 2017 r., III AUa 1615/16, LEX nr 2272099/

W okolicznościach sprawy niniejszej wykluczona jest możliwość zastosowania przepisu art.24a ust.2 ustawy emerytalnej, ponieważ ubezpieczony nie złożył wniosku o wstrzymanie czy zawieszenie wypłaty renty. To zobowiązywało ZUS do przyznania emerytury z urzędu od dnia 4 maja 2021 r.

Zaskarżona decyzja jest więc prawidłowa. Skonstruowane przez odwołującego żądanie nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ nie istnieje przepis prawa, który uprawniałby ubezpieczonego będącego uprzednio rencistą, mimo braku złożenia wniosku o wstrzymanie renty, do wystąpienia z wnioskiem o przyznanie emerytury, której wysokość będzie obliczona według zasad obowiązujących w innym miesiącu niż w miesiącu, w którym osiągnął on wiek emerytalny.

Na marginesie należy wskazać, że również z uzasadnienia rządowego projektu ustawy z dnia 1 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 169, poz. 1412), która dodała do ustawy m.in. art. 24a, art. 27a i art. 101a, wynika, że celem ustawodawcy było uporządkowanie systemu ubezpieczeń społecznych, albowiem świadczeniem zapewniającym dochody osób starszych jest emerytura spożytkowująca oszczędności zgromadzone w okresie aktywności zawodowej, zaś renta jest świadczeniem z ubezpieczenia społecznego wypłacanym w sytuacji wystąpienia ryzyka niezdolności do pracy osób w wieku przedemerytalnym. Cel ten jest realizowany poprzez zobowiązanie organu rentowego do wydawania z urzędu decyzji o przyznaniu emerytury zamiast renty z tytułu niezdolności do pracy.

Podnieść jeszcze należy, że wypłata emerytury w systemie zdefiniowanej składki, oznacza, że wysokość świadczenia została uzależniona od sumy zaewidencjonowanych składek na indywidualnym koncie ubezpieczonego oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego. /wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 18 grudnia 2012 r., III AUa 1056/10, LEX nr 1239957/

Kwotę emerytury w systemie zdefiniowanej składki ustala się tylko raz, albo w dniu nabycia prawa, albo w dniu realizacji ryzyka. Tak ustalona emerytura może być już tylko powiększona w przypadku dalszego opłacania składek w sposób podany w art. 108 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r., poz. 1383 z późn. zm.). /por. wrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 31 maja 2017 r., III AUa 965/16, LEX nr 2317692 /

Tym samym - wbrew zapatrywaniom odwołującego - możliwym jest uwzględnienie faktu dalszego opłacania składek wobec jego zatrudnienia. W takiej sytuacji powinno dojść do ustalenia na nowo wysokości emerytury, ale nie - jak sugeruje odwołujący - poprzez ponowne ustalenie jej wysokości tak jak byłyby przyznawana po raz pierwszy. Zgodnie z przepisem art.108 ustawy mechanizm przeliczenia emerytury polega bowiem wówczas na zwiększeniu świadczenia obliczonego według reguł określonych w art.26 cytowanej ustawy o iloraz zwaloryzowanych składek zaewidencjonowanych na koncie pracującego emeryta po dniu ustalenia prawa do emerytury i wyrażonego w

miesiącach średniego trwania życia ustalonego dla wieku danego ubezpieczonego w dniu złożenia wniosku o ponowne ustalenie wysokości świadczenia. Dochodzi więc do dokonania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych ponownego ustalenia podstawy obliczenia wysokości emerytury ubezpieczonego, a nie ponownego ustalenia samej wysokości świadczenia, które w związku z osiągnięciem przez wnioskodawcę uprawnień do renty wieku emerytalnego prawidłowo zostało ustalone urzędu od dnia 4 maja 2021 r.

Mając powyższe na uwadze, wobec braku podstaw do uwzględnienia odwołaia, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie jako niezasadne.

J.L.